

PREGÓ DE LA FIRA DE SÓLLER 2011

Poble de Sóller i Mallorca i autoritats que els representau, gent de fora, valentes dones 2010 i 2011, pregoner 2010, amigues, amics, bon vespre.

Quan començam a sentir pels carrers i a foravila l'oloreta de la flor del taronger i els jardins de Sóller es troben farcits de flors perfumades i de mil colors que preparem per a l'exposició. Quan la gàbia dels caragols comença a ser plena, els nispros madurs i collim i menjam les primeres tomàtigues. Quan el cel prepara secrets murmuris de mandarina i les riberes del vent esgarrien taronjades. Quan, finalment, veim les banderes de moros i pagesos onejar al vent que comença a encalenticir-se, els sollerics sabem que ha arribat "Sa Fira".

I ara, vos volia fer una petita confidència. Era l'any 1961, celebràvem el 400 aniversari de la invasió de Sóller pels pirates, jo tenia 11 anys i feia primer de batxiller. Record que a l'escola ens comanaren participar en el concurs escolar de redaccions sobre la gesta. Jo no en sabia quasi res i molt menys per escriure'n una d'aquelles redaccions que em resultaven tan difícils... El professor ens digué que a la biblioteca de plaça hi havia la història de Sóller que ho contava i jo estava ben il·lusionat en anar-la a llegir. Però quan vaig anar a la biblioteca a examinar-la, era tan gros el nombre d'alumnes que l'havia anat a consultar, que em va ser impossible l'accés a ella. Me vaig haver de conformar en escriure la redacció amb el poc que sabia d'aquella història i alguna cosa que vaig pescar dels meus pares i companys. Va ser una decepció, però les frustracions no són sempre dolentes. I tal volta d'aquell fracàs en nasqué la meua tendència a investigar, a passar les hores lliures entre llibres i que ara, passats cinquanta anys, sigui aquí amb vosaltres fent el pregó.

Aquells temps, en ple franquisme, eren ben trists i ben difícils. L'any 1961, el primer pregó va ser fet i publicat en castellà, l'escola era completament memorística i castellanitzada, es feien homenatges a *José Antonio*, misses per qualsevol cosa... Però era també el temps que, a la botiga dels meus pares, venien aquells "panets amb pa amb oli", que encara molts de vosaltres recordau. Els meus pares regentaven aquella botiga en uns anys en que les tendes de comestibles, segons el solleric Albert Hauf, eren els centres d'assistència social del poble. Bé, deixem els records íntims per una altra ocasió.

Quan me demanaren per fer el pregó vaig estar molt content i agraesc a l'Ajuntament i a la Comissió de Cultura l'haver-m'ho proposat. Però en el moment de preparar-lo em vaig demanar què devien esperar que fes? Vaig veure que els altres pregoners no havien parlat de Filosofia i que, tal volta, era això que esperaven de mi. I me vaig posar a cercar quins filòsofs o pensadors havia donat Sóller. En vaig trobar cinc que sostenien diverses teories. El catolicisme liberal del bisbe Nadal, l'eclecticisme polític de Pere Joan Morell, Joan Bautista Ensenyat defensava la pràctica de la moral, Jaume Borràs el lul·lisme i el fenomenisme i Josep Oliver l'apologètica sociològica. Però no vos espanteu, no els explicaré un a un, perquè seria massa pesat.

No, no faré això, sinó que vos parlaré de filosofia d'anar per casa. Tots som alguna vegada filòsofs quan, davant la perplexitat o la sorpresa que ens presenta la nostra vida, ja des de petits, ens feim preguntes, que moltes vegades no tenen resposta però que no podem deixar de fer-nos: Què hi ha després de la mort? Déu existeix?, perquè hi ha mal al món?, l'univers és finit o infinit? què és el temps? ...

També feim filosofia quan no ens conformam amb la realitat que tenim davant i som crítics amb ella per poder-la millorar, quan no en tenim prou amb l'aparença i cercam la realitat profunda de les coses.

Però la filosofia és també la renúncia a tenir tota la veritat i estar oberts a les noves descobertes i al diàleg amb els altres. Hem de ser conscients que nosaltres no tenim tota la veritat, però que ens hi podem acostar més, si compartim la nostra part amb la que, des d'una altra perspectiva, han pogut captar els altres.

I que té a veure això amb la Fira? Vos demanareu. Jo intentaré mostrar-vos que també la Fira té la seva filosofia. En primer lloc, la Filosofia del Llenguatge ens ensenya a ser precisos, i una de les coses que no deim bé quan ens referim a la Fira és dir-li Fires. Ho veim als diaris, als programes de festes, també ho ha dit algun pregoner. Aquesta denominació de Fires pot ser deguda al fet que altres pobles tenen més d'una fira. Però jo crec que ens ve importat de quan li deien en castellà *Ferías i Fiestas*. Vos convid, doncs, a recuperar el nom de la Fira. Parlant, sempre ho hem dit així, "Sa Fira", però ara, fins i tot el nostre parlar es contagia d'aquesta incorrecció. A Sóller tenim Fira, Firó i Firunet però mai hem tengut fires.

I abans que nasqués la filosofia, a l'antiga Grècia, els humans es contestaven les preguntes que els feia la vida amb els mites, les llegendes i els contes. Tot això els ajudava a donar respostes als seus dilemes i qüestions i, encara que la contesta no fos exacta ni científica, a falta d'una altra, els animava a seguir vivint i lluitant. I ara anem a la Fira. Independentment de la realitat dels fets històrics que recordam cada any, aquests, a través del temps, s'han convertit en mite i en joc com ens digué el malaguanyat Antoni Vicens en el pregó de 1980.

Aquest mite, contat i recontat als nostres infants ens fa vibrar, en dies com avui, i, encara més, el dia del Firó. I vibram tots a la una i per una mateixa causa i això ens anima cada any a ser millors com a persones, per així, tots plegats, ser millors com a poble. I poder vèncer, com els nostres avantpassats, els enemics que tenim avui en dia.

Aquests enemics, el capitalisme desbocat, el consumisme, l'afany de riquesa, el materialisme, la desídia, l'individualisme, la destrucció del paisatge, el pensament únic, i altres, a vegades són pitjors que aquells, perquè entren dins ca nostra sigil·losament, sense que ens en adonem, de la mateixa manera que els grecs entraren subreptíciament a Troia dins el seu monumental cavall.

La Il·liada fou un altre mite que ajudà als grecs a ser un poble valent i que creà una cultura que ha arribat fins a nosaltres i de la qual en som hereus. Els grecs no tenien escoles com nosaltres i l'educació dels seus fills era a través dels mites. No deixem, per tant, de contar i difondre entre els nostres fills i néts aquestes històries que ens fan reviure, un dia a l'any, i tantes vegades com ho contam, l'orgull d'ésser un poble privilegiat. Un poble que ha contribuït amb les seves realitzacions al quefer universal de la cultura, de la ciència, de l'empresa i de totes les riqueses que els nostres conciutadans han aportat a la humanitat. I contem també les rondalles mallorquines que Mn. Alcover va recopilar perquè no se perdessin. Preneu el plaer de guanyar en interès als ordinadors, a la televisió o als mòbils. Si els conta contes o mites els vostres fills i néts vos escoltaran amb una atenció inusual i podreu així educar-los en els valors tradicionals del nostre poble.

Del mite es va passar a la filosofia i d'aquesta a la ciència. Els homes varen aprendre que tenien una capacitat que era la RAÓ per intentar respondre aquelles

mateixes preguntes que havien contestat amb el mite, però amb una resposta que depenia més d'ells i de la seva acció i coratge, que dels deus.

La filosofia va suposar una majoria d'edat per a la humanitat que, a partir de llavors, utilitzaria la raó per resoldre els problemes per ella mateixa, sense donar als deus una responsabilitat que només era seva. La raó els donava autonomia i la possibilitat de tenir la solució en les seves mans, encara que això fos més difícil que resar als déus i confiar-se a la seva benvolença.

La filosofia va anar avançant i els gran filòsofs, crearen grans sistemes per entendre el món que, malgrat els anys que fa que foren escrits, encara ens serveixen per entendre el nostre viure. Aquests sistemes són estudiats als nostres instituts com a base de pensament per a les nostres i les generacions futures. Plató, Aristòtil, el nostre Ramon Llull, Copèrnic i tants altres, pensaren el món a la seva manera i ens donaren les bases per construir el nostre propi pensament autònom.

Precisament aquest darrer, en Copèrnic, havia publicat el 1543, uns anys abans que els pirates invadissin Sóller, *De revolutionibus orbium coelestium*, una obra que obriria una nova concepció del món i que renovaria tot el panorama de la filosofia i la ciència. A partir d'aquest llibre, filòsofs i científics començaren a pensar que la terra no era, com havien sostingut sempre, el centre de l'univers. Copèrnic inaugura, només devuit anys abans de la gesta sollerica, una nova visió del món en la qual la terra girava entorn al sol i no a l'enrevés. Però, en aquells moments, els sollerics i solleriques, pensaven encara que la terra era el centre de l'univers, encara que, en altres llocs, ja s'estava congriant aquella nova concepció del món que tenim nosaltres ara.

Però poc devia importar a aquells sollerics que la terra fos o no el centre de l'univers, perquè en el moment que saberen que hi havia moros a la costa, el centre del món per ells no va ser altre que Sóller. Però, curiosament, per organitzar la seva defensa utilitzaren els mateixos instruments que els primers filòsofs, la raó, el pensament, la reflexió abans de l'acció. Una reflexió que els serviria per no fugir, morts de por, davant l'enemic i per organitzar la defensa del seu poble i dels seus bens de la millor manera que varen saber.

Això ens demostra que la Filosofia, encara que no ho sembli, la necessitam per viure. Altres animals tenen instints, però nosaltres no en necessitam gaire, perquè la manera que tenim de contestar les requestes del món, és la reflexió. Pensar abans d'actuar, perquè així, la nostra actuació sigui més encertada i evitem, quan sigui possible, els errors que, a vegades ens surten tan cars.

Per això, jo ara me propòs convidar-vos a reflexionar sobre el nostre passat, el nostre present i el nostre futur. Crec que això pot millorar la comprensió dels fets que celebrem aquests dies, el concepte que tenim actualment de Sóller i la ciutat que hem de bastir, tots plegats, per llegar-la als nostres fills el dia de demà.

I comencem per reflexionar sobre la gent que habitava Sóller aquell 11 de maig de 1561 i que, a l'alba clara, varen ser atacats pels 1700 corsaris comandats per Oxialí. I ens podríem demanar, quins pensaments, quins sentiments, quins desitjos, quins anhels, quines pors habitaven la ment d'aquelles persones senzilles? Què devien pensar aquells homes i dones que ens precediren i que tan valentament saberen defensar Sóller.

Creis que haguessin obtingut el resultat que obtingueren si no s'haguessin aturat a pensar, com actuarien abans d'atacar els enemics? Segur que quan les tropes es reuniren hi havia discussió entre els homes sobre allò que era més convenient de fer. De fet, com que no sabien quants vaixells havien arribat, no seguiren allò que estava manat

pel Virrei Rocafull, sinó que agafaren iniciativa pròpia. No es refugiaren a la vila, com estava establert, sinó que decidiren concentrar-se al Camp de s'Oca i sortir a camí a l'enemic.

També havia reflexionat el Capità Angelats abans de fer l'arenga per animar les tropes que anaven a combatre. I també degueren posar en marxa la reflexió quan, en plena batalla, els arribaren notícies, que un altre grup de corsaris saquejava la vila. I el sergent Soler, que també devia haver pensat què era el més convenient, els aconsellà no anar cap a la vila, com era el seu primer impuls, a atacar els que la saquejaven i mataven les seves dones i infants, sinó primer vèncer els enemics del Pont de la Mar i deixar per més endavant la defensa de la vila. I no degueren pensar les Valentès Dones com s'ho farien per neutralitzar els pirates que s'hi acostaren? Podríem dir que, en tots aquests casos, la reflexió els donà la victòria final.

Aquells homes no eren invasors sinó invadits i utilitzaven la violència, no per pròpia voluntat, sinó perquè s'hi veien obligats si no en volien ser víctimes i acabar morts, o fets presoners i captius. Com aquell del que ens parla el poeta Costa i Llobera quan diu:

Quan les volgudes muntanyes
Deixava el pobre catiu
Plorant collí d'una penya
Un brot de romaní.

Passà terres i fortunes
Però resant cada nit
Besava el pobre besava
Un brot de romaní

Un dia d'hivern les ones
Tragueren un mort ai trist
Estret en la mà tenia
Un brot de romaní.

No volien ser com aquell captiu, perquè apreciaven la llibertat i, juntament amb ella, una sèrie de valors, que poden ser un exemple per nosaltres en el nostre present i futur. Els valors corresponen a una branca de la filosofia que és l'Ètica i sense ells és difícil donar sentit a la vida i, encara molt més difícil, conèixer pacíficament.

I ens podem preguntar quins valors tenien o apreciaven aquells homes? Un dels valors importants per ells era la seva terra, aquella terra que els donava per viure i per realitzar, encara que fos petit, el pla de vida que s'havien proposat que consistia principalment en viure tranquils.

Un altre valor, del que ja hem parlat, és la llibertat. Una llibertat diferent a la nostra, perquè en aquells moments la persona humana no era considerada en el mateix valor que avui en dia. Molts de drets, avui reconeguts, aquells avantpassats ni tan sols els somniaven. Però era una pèrdua evident de la llibertat haver de deixar forçosament la seva terra i ser esclau d'altres homes. Per tant, aquelles persones defensaven seguir essent el que eren sense imposicions externes. Duien a terme, molts anys abans de que fos formulat, el "Siau qui sou" de Costa i Llobera.

Un altre valor que els podia ser arravatat, si eren presos i duits enfora del seu poble i de la seva illa, era la seva llengua a través de la qual, mai més, es podrien comunicar. Només els serviria per pensar, resar i fer monòlegs interiors, i moririen de tristor en no poder-se comunicar, pus mai més, en aquell solleric que havien parlat tota la vida i amb el qual pensaven, vivien, s'estimaven, es relacionaven i es divertien.

També tenien el valor de la solidaritat que els degué ser tan útil per fer front a l'enemic. Davant aquest, deixaren les seves diferències i s'uniren els uns amb els altres, perquè aquesta era l'única manera de vèncer l'enemic. En aquest esperit de germanor col·laboraren gent molt diversa: Homes, dones, bunyolins, alaroners, sollerics i fins i tot els bandejats que eren un perill per a la societat i que amb els seus cussos es convertiren en una ajuda més, per obtenir la victòria.

Un altre dels valors que ens han estat tramesos d'aquells avantpassats és el de l'honoradesa. Aquest valor l'hem vist encara entre els homes que hem conegut de petits. Quan donaven una paraula no feien falta documents perquè aquella era la millor garantia, i no feien enrere encara que això perjudicàs els seus interessos. Els camins eren oberts i els veinats eren tractats quasi com a familiars, perquè sabien el que valia tenir un conegut a prop quan venien mal donades.

També defensaven el patrimoni natural, urbà i particular, aquell que, fa uns anys, ens definí tan detalladament i ens animà a conservar en Plàcid Pérez en un magnífic pregó. El patrimoni que es concretava en la vall de Sóller amb un paisatge inigualable, que veien des de que naixien fins que es morien perquè viatjar era una cosa que la majoria no podien fer. Aquell paisatge, aquell poble, aquells edificis públics i religiosos, aquelles cases i monuments que havien anat adquirint i construint durant les seves vides, no podien ser destruïts i havien de ser defensats, amb la vida, si fos precís.

Tot aquest patrimoni era apreciat per ells per la seva bellesa, un concepte que també estudia una branca de la filosofia que es diu Estètica. Sí, convé que sapiguem que és l'Estètica no sia cosa que ens passi com aquella al·lota que, pensant que li explicarien com tornar més maca, es va matricular a l'assignatura d'Estètica del Departament de Filosofia de la nostra universitat.

Aquests valors ja els tenien els avantpassats d'aquells sollerics, i els seguien conservant els seus successors com ho podem veure fent un breu repàs per la història de la nostra ciutat. Els anys que seguien a aquell 1561 varen ser marcats per l'escassetat i la misèria deguda a les males anyades, per les epidèmies: lepra, paludisme, pestes i per la por de les invasions pirates que foren freqüents. Però malgrat l'escassetat, durant els anys que seguien, la raó els va aconsellar que havien de millorar les construccions de defensa i construir-ne de noves, i així ho feren com a homes assenyats. Malgrat la misèria, Sóller, a principi del segle XVIII, era la principal productora d'oli de l'illa.

Devers el 1835 comença l'emigració sollerica cap a Amèrica i França que augmentà els anys cinquanta i seixanta a causa de la crisi del sector tèxtil i de la taronja. Aquells que feren més fortuna tornaren amb grans capitals i els invertiren aquí. Sóller va començar un període de recuperació econòmica que li permeté convertir-se en una ciutat burgesa semblant a les catalanes amb les quals estava comunicada. Aquesta ciutat va ser la que admiraren com a model, intel·lectuals mallorquins i de fora Mallorca com Miquel Ferrà, Gabriel Alomar, Santiago Rusiñol i l'Arxiduc. En aquells moments, Sóller tenia una fàbrica de gas i electricitat, un ferrocarril que la connectava amb Ciutat, un tramvia que la unia al Port, un banc propi. I també una desena de fàbriques tèxtils modernitzades, altres empreses industrials i tres periòdics setmanals. A més, els

emigrants que tornaven rics, construïen cases de pedra viva per mostrar als altres sollerics i als de fora, la seva riquesa i poder.

A causa de la feina que requerien aquestes cases i altres obres en pedra com la façana del banc, la de la parròquia, les escales del Convent o les de l'estació, es produí una immigració procedent d'altres pobles de l'illa. Precisament jo som nét d'un picapedrer de Binissalem que vengué a treballar a Sóller perquè aquí pagaven els jornals de picar pedra deu cèntims de pesseta més cars que allà. Posteriorment, prop del Convent, a Can Topa obrí un cafè i una botiga que regentaren ell i la meva padrina. Som també nét d'en Ramon Marratxí, un pagès fill dels amos de Can Cera que se va casar amb una hortolana que va anar tota la vida per la terra, venia els seus productes a plaça i també va treballar a les fàbriques per augmentar, una mica, els pocs doblers que els donava el camp per alimentar els seus quatre fills.

Aquells que projectaren aquestes grans realitzacions com el tren, les fàbriques, el banc ... ja han estat prou exaltats. Alguns d'ells són fills il·lustres de Sóller. Però tot això no hagués estat possible, si altres persones anònimes no haguessin contribuït de manera decisiva, amb el seu treball i amb uns sous miserables, a crear tota aquesta riquesa de la qual tan orgullosos estam.

Vull, des d'aquí, rendir homenatge a tots aquests homes i dones que feren possible el miracle, dels quals no ha parlat quasi ningú i que segueixen en el total anonimat. Alguns d'ells treballaren resignadament, sense fer-se notar. Altres, s'organitzaren a fi de defensar els seus drets enfront d'un capitalisme salvatge que els esclavitzava i els feia viure miserablement. Fruit d'això són el setmanari *El Pueblo*, l'Escola Laica, la Casa del Poble, La Defensora, la impremta Calatayud i tantes altres institucions. Els pobles civilitzats solen honorar aquesta gent amb un monument, però Sóller els té oblidats.

Aquesta puixança econòmica va dur com a conseqüència un floriment de la cultura. En són testimoni els literats, científics, pintors, escultors i estudiosos que han contribuït a augmentar el nostre patrimoni cultural. Sense oblidar els representants de la cultura popular, els glosadors Serol i Tambó. Aquest darrer quan va dur la taronja al vaixell, el capità no la volgué de tan xereca que era i li va sortir amb aquesta:

Sa flor va nèixer malalta
per això es fruit és dolent
capità d'es bastiment
la vos duc de sa que tenc
per enguany no en puc dur d'altra.
Cada vegada que venc
el color em puja a sa galta
si es doblers no em fessen falta
les duria en es torrent.

Posteriorment Sóller va sofrir el drama de la Guerra Civil i, després de la crisi que la va seguir, hi va haver un període de descoratjament en el qual les fàbriques en lloc de modernitzar-se foren tancades i els capitals emigraren cap a altres llocs. Sóller seguí sumida en la crisi de la qual no va sortir fins als anys setanta o vuitanta.

Mirem ara el nostre present i comparem-lo amb els valors que defensaren aquells que ens precediren. En aquest present hi podem veure tant punts de claror com ombres, analitzem-los.

Per una part els sollerics ens podem sentir orgullosos de tenir una societat civil que funciona, independentment dels canvis polítics que hi pugui haver. Entre les coses de les quals ens podem enorgullir hi ha els col·lectius de moros, pagesos i pageses que han fet que aquestes festes passassin de la quasi desaparició, els anys seixanta, a l'esplendor que tendran en aquest 450 aniversari. Tenim una escola de música de la qual en surt una banda amb moltíssima gent jove que són una realitat per avui i una esperança per demà.

Durant trenta anys hem acollit la Mostra Folklòrica que ha representat un vertader model internacional. La gent que durant aquest temps, desinteressadament i solidàriament l'han feta possible, són un orgull per Sóller. Han fet que el seu nom i la seva fama ressonassin a moltes parts del món, amb el missatge d'amistat, comprensió i acollida que se n'han duit tots i cada un dels que han vingut. Tenim dues agrupacions folklòriques i un estol de xeremiers que duen els nostres balls i músiques arreu del món. Unes persones que, durant anys, s'han dedicat a recollir, conservar i difondre els nostres vestits tradicionals, contribuint a que la tradició es segueixi conservant. La tafona cooperativa que difon pel món els nostres olis exquisits i les nostres excel·lents taronges.... El Casal de Cultura, la Biblioteca de Foment de Cultura de la Dona que té quasi cent anys i que va fundar una altra magnífica sollerica injustament oblidada, Maria Mayol.

Hem de citar també el Centre Cultural Can Dulce que imparteix cursos i difon el nostre patrimoni cultural. Joan Socias que ha rebut la medalla d'or al mèrit en el treball. El mateix Joan Rullan, aquí present, que l'any passat ens mostrà el tresor que ha col·leccionat al llarg dels anys, i que té a disposició de qui el vulgui veure, tant de bo segueixi sempre així. Tenim uns olivars cuidadíssims que fan que el nostre paisatge sigui dolç, poc propens a incendis, un excel·lent atractiu i un exemple de cura de la terra pels turistes que ens visiten. En Tòfol Castanyer, amb el seu esforç, acaba de dur-nos la copa del món de curses de muntanya fent ressonar el nom de Sóller als quatre vents. Els pescadors del nostre port que, a més de fer la seva feina, col·laboren amb el Museu de Ciències quan troben algun peix o organisme desconegut. El mateix Museu de Ciències i el Jardí Botànic.

Pel que fa a la immigració, com antics emigrants hem comprès, en general, i hem sabut integrar bona part de les persones que han vingut de fora. Això és molt important, no només per ells, sinó també per nosaltres. Si els integram tenen la possibilitat de convertir-se en vertaders sollerics que treballaran també per engrandir el nostre poble i per defensar les mateixes coses que nosaltres. És tot un símbol veure'ls integrats en les nostres festes.

Fa poc que, entre tots, hem fet possible que la nostra parròquia tengui unes teulades noves. Tots aquests fets demostren que seguim utilitzant la raó i els valors dels antics sollerics, a l'hora d'enfrontar-nos a certs problemes que se'ns presenten avui en dia, com quan defensam que l'escola de ses Marjades no es tanqui.

I així podríem anar citant encara moltes més persones i institucions que han contribuït, com aquestes que he citat, al progrés de Sóller: grups de teatre, musicals, corals, dimonis, escoltes, esportistes de tota casta ... no hi ha temps per parlar de totes, perdonau-me les que no he anomenat.

Però aquesta cara té una creu. Durant molts anys, i especialment des del moment que se va aprovar el projecte del túnel, hem destruït el nostre paisatge i hem deixat el port com un vestit espellerinat, brut i ple de forats i taques i el vestit que llueix Sóller

no és molt millor. L'edifici de l'Atalaia és la cirereta que culmina aquest pastís, o millor dit aquest bunyol, que no ha tengut en compte la sensibilitat exquisida del nostre paisatge.

En el nostre voltant hi ha molta gent que ho passa malament i hem oblidat que la riquesa de les societats no es mida pel nombre de rics sinó per l'absència de pobres. Els vells de la nostra residència haurien de rebre més visites de tots. La ciutat està mancada d'un local ample on reunir-nos per contemplar espectacles o escoltar música, no hem estat capaços de mantenir els que teníem i ara no en tenim quasi cap. En canvi, seguim conservant algunes petjades i monuments de la guerra civil i del franquisme que fa molts anys haurien d'haver desaparegut per no haver d'avergonyir-nos com a poble civilitzat quan les hem d'explicar a gent de fora.

Pel que fa al valor de la nostra llengua aquesta no gaudeix de la salut que li correspon. Els poders públics no la protegeixen com l'haurien de protegir enfront al castellà que a vegades es fa omnipresent i envaeix els seus terrenys. I el poc que hem avançat en la seva defensa, hi ha partits que es proposen anorrear-ho si governen. No podem permetre tal barbaritat que encara no s'havia perpetrat en els trenta anys des de la transició. I el mateix que passa amb la llengua, passa amb la nostra pròpia identitat. Hem citat el "Siau qui sou" de Costa i Llobera, quan parlàvem dels avantpassats de 1561. Ara també tenim l'obligació de tenir molt clar allò que som, perquè és l'única manera, tant d'integrar els que venen de fora, com de poder seguir essent els fidels descendents d'aquells sollerics que, el dia de Sant Ponç, defensaren el seu poble, enfront d'aquells que volien que deixassin de ser el que eren i destruir la seva identitat.

Després d'enorgullir-nos de tenir un setmanari que ha fet 125 anys, la nostra biblioteca no disposa de cap col·lecció completa del *Sóller* i això dificulta la tasca als investigadors. Sé que l'Ajuntament ha fet passes, però hi ha hagut entrebancs. Deman als que poden solucionar aquest problema, particulars o poders públics, que es posin d'acord i ho facin.

Hem deixat perdre l'ocasió de tenir un museu Tèxtil per conservar i mostrar als que venen de fora el nostre patrimoni etnològic i el que representaren les fàbriques per Sóller. També cau a trossos un element tan important en la configuració del port com és el Far de la Creu.

Hem de parlar també de política. Perquè hem de saber que no tots els polítics són iguals i que aquell que no s'interessa per la política està condemnat a viure governat per aquells que sí s'hi interessen. I que els que diuen que no són polítics o no en parlen és que ho fan d'amagat i ens enganen o ni tan sols se n'adonen.

Aquells homes i dones del dia de Sant Ponç no els era permès votar ni triar els seus dirigents però, quan podien, no deixaven de donar la seva opinió perquè les coses anassin millor. També hem d'aplicar, avui en dia, la raó a la política. La filosofia política és també una branca dels estudis filosòfics. Ara mateix veim amb els esdeveniments del nord d'Àfrica i el Pròxim Orient que no és el mateix estar sota una dictadura que tenir una democràcia i com, aquella gent, lluita per aconseguir el que nosaltres ja tenim fa anys i estam obligats a conservar. Hi ha molts de polítics bons dels que no parlen mai els medis de comunicació, perquè això no ven. Aquests medis només tenen espai pels corruptes. Per això, tenim l'obligació, si ens volem regir per la raó, de preocupar-nos d'aquests assumptes.

I ara deman que cada un reflexioni sobre aquest present més obscur. Sé cert que en sabríeu treure una llista tan grossa com la meva de coses que hem fet malament. Si

prenim consciència de tot això i som optimistes com ho foren aquells sollerics, podem tenir un futur molt millor. Un futur que ja s'albira. Mirau, al pregó que havia confeccionat a principis d'abril posava com un aspecte negatiu el fet que Sóller no tengués una delegació de l'Obra Cultural i que els actes en favor de la llengua es vessin poc concorreguts. Confés que amb el lipdub "Sóller m'agrada" de l'altre dia i la imminent creació de la delegació de l'Obra Cultural a Sóller heu fet que el que volia dir no tenguí cap sentit. Tant de bo passàs el mateix amb les altres coses.

Aquest futur, per ésser fecund, s'ha de basar, sense oblidar la modernitat, en el record dels valors d'aquells que, fa 450 anys, donaren la vida i el seu esforç per defensar Sóller dels enemics. Com diu el poeta Joan Alcover de la nostra Balanguera que cantarem després: Sap que la soca més s'enfila com més endins pot arrelar.

Analitzem aquells valors i vegem què podem fer per deixar un món i un Sóller millors dels que hem trobat. Davant nosaltres es perfila un futur prometedor si sabem aprofitar tots els reptes que ens planteja aquest present en crisi.

I ara permeteu-me fer algunes suggerències concretes que sabreu completar amb moltes més: A Sóller hi ha institucions que necessiten sang jove. A veure si els joves vos animau a infondre'ls el vostre esperit. L'arxiu històric pot ser una bona font d'entreteniment i feina per joves que estudiau a la universitat o estudiosos, jubilats o no, que després podreu contribuir a les Jornades d'Estudis Locals. Podeu dur a terme també els més petits i animar-hi els majors i més vells, les tres erres del reciclatge: Reduir, reciclar i reutilitzar aprofitant la institució de deixalles. Podem ajudar a mantenir més net el nostre poble i contribuir també a la seva bellesa amb les nostres construccions, comerços, jardins, horts i olivars i deixar de destruir, encara que sigui construint allò que no hauríem de construir. Mostrarem així el nostre esperit modern i civilitzat.

També hem de defensar una llengua ben nostra que, a poc a poc, agafi el protagonisme que li correspon en convivència amb les altres que es parlen aquí, però amb el predomini de la catalana que és la nostra i la d'aquesta terra. No podem permetre que els estrangers i altra gent de fora ens acusin de no poder aprendre el català perquè els parlem en castellà.

Si aprofitam totes les oportunitats, podem construir pels nostres fills, un futur millor que el que heretarem dels nostres pares, aquesta és la nostra obligació. Però per això no podem deixar d'utilitzar les potents armes que tenim com a ciutadans compromesos i responsables: La Raó, els valors, la consciència, la política, l'ètica i l'estètica. I deixau-me fer dues propostes concretes:

La primera és la d'implicar-nos democràticament i votar aquells que ens han de representar. Això ens dóna l'oportunitat que ens governin aquells que millor duguin a terme el nostre projecte de futur per a Sóller. Ben prest serem cridats a fer-ho, és molt important que tots exercim aquest dret que hem adquirit com a ciutadans. Després, ens hem de comprometre amb els assumptes de Sóller i exigir als nostre polítics que s'ajustin a les promeses que han fet i sortir al carrer si no ho fan.

L'altra proposta és la d'utilitzar la força que tenim com a consumidors responsables. Com a tals ens hem d'unir i exigir a bancs i productors tot allò que creim que millorarà la nostra societat. Recuperar el paper de protagonistes, reclamar allò que volem i procurar que no ens venguin allò que els interessa. Amb tot això, podem millorar el medi ambient exigint envasos que el respectin o tot allò que creim bo per no deixar un món ple de fems als nostres fills. També hem d'afavorir el petit comerç i el

local, enfront a les multinacionals i, el comerç just, enfront al basat en l'exploració de tota casta.

Quan duim els nostres estalvis als bancs, podem controlar on els inverteixen. Aprofitar la gran oportunitat que ens ofereixen les banques ètiques en les quals sabem que els nostres doblers no es dediquen a empitjorar el món amb armes o altres barbaritats sinó a millorar-lo amb projectes solidaris.

Sense l'impuls dels sollerics de 1561, no podem conquerir el futur ni dur a terme això que ens hem proposat. No ho podem fer sense alegria, sense festa ni sense aquesta força que se'ns desperta aquests dies, quan sentim que la Fira s'acosta. Això sí, convé recordar que: "Alcohol controlat, firó assegurat".

I ara, per acabar, vos convid a gaudir d'aquesta festa com més millor.

A la lluita sollerics!

Ens dirà ben fort el capità Angelats dilluns qui ve i ens convidarà a vèncer els enemics que tenim avui en dia, sobre els quals hem reflexionat ara mateix.

Hem de conquerir el nostre futur i no deixar que res ni ningú ens impedeixi ser un poble gran com ho hem estat sempre. Any rere any, en sentir el discurs que fa el Capità Angelats després de la batalla hem de voler que ens digui amb raó:

Molt bé sollerics molt bé!

I que cada any tenguí més sentit perquè haurem donat, una passa més, cap a aquest futur millor que volem deixar a les generacions que ens seguiran.

A la festa, a la lluita i no hem d'oblidar que si complim tot això, ens sentirem orgullosos de Sóller no només el dia del Firó, sinó de cap a cap d'any tots els que ens queden de vida.

Bona Fira, molts anys, molt fructífers i molt reflexius!

Francesc Lladó i Rotger, doctor en Filosofia per la UIB.